

UNIVERZITA KARLOVA

Právnická fakulta

Katedra obchodního práva

Významné změny v právní úpravě společnosti s ručením omezeným

seminární práce do Výjezdního semináře z obchodního práva 2012

Vypracoval: **Petr Tomášek**

V Praze, 3.4. 2012

Obsah

1. ÚVOD	4
1.1. Obecně k rekodifikaci	4
1.2. Východiska nové úpravy společnosti s ručením omezeným	4
1.3. Cíle	5
2. KONCEPČNÍ ZMĚNY	5
2.1. Liberalizace	5
2.2. Nárůst počtu ustanovení	6
3. OBSAHOVÉ ZMĚNY	6
3.1. Obecně	6
3.2. Obecná ustanovení	7
3.3. Ručení	7
3.4. Podíly	8
3.5. Seznam společníků	8
3.6. Základní kapitál a vklady	8
3.6.1. Historická východiska	8
3.6.2. Změny v nové úpravě	8
3.6.3. Inspirace německou úpravou	9
3.6.4. Ekonomická a právní funkce základního kapitálu	10
3.6.5. Pád doktríny základního kapitálu?	10
3.6.6. Nevýhody zvoleného řešení	11
3.6.7. Přínosná změna?	11
3.6.8. Zvyšování a snižování základního kapitálu	12
3.7. Práva a povinnosti společníků	12
3.8. Orgány společnosti	13
3.8.1. Valná hromada	13
3.8.2. Jednatel	14
3.8.3. Dozorčí rada	14
3.9. Ukončení účasti společníka ve společnosti	15
4. ZÁVĚR	16

Abstrakt

Účelem této práce je informovat o základních změnách v nové úpravě společnosti s ručením omezeným. Vzhledem k celkovému rozsahu všech změn a limitu maximálního rozsahu této práce není možné všechny změny popsat do hloubky a v patřičných souvislostech. Z tohoto důvodu se tak omezím na načrtnutí či zmínění základních změn, které pro jejich správné pochopení je nutné dále studovat.

V práci se v drtivé většině případů nezabývám ani obecnými změnami platnými pro více forem společností obsažené v Hlavě I. zákona o obchodních korporacích, ani novou úpravou v oblasti podílů, jelikož ty jsou předmětem dvou zbývajících prací o změnách ve společnosti s ručením omezeným.

1. Úvod

1.1 Obecně k rekodifikaci

Rekodifikace soukromého práva v České republice vychází z myšlenky, že základním kodexem soukromého práva je občanský zákoník, jenž upravuje obecné soukromoprávní situace¹. V souvislosti s tím je tak dosavadní obchodní zákoník upravující právo obchodní nahrazen zákonem č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích), který jak už z názvu vyplývá, je předpisem upravujícím právo korporační – tedy právo obchodních společností a družstev.

Z tohoto důvodu již definice mnoha (ač spíše obchodně právních) institutů a pojmů, například vlastního kapitálu, obchodního majetku, prokury a dalších, který byly doposud upraveny obchodním zákoníkem, nově nalezneme v zákoně č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (nový občanský zákoník). Naopak v souvislosti s tím v zákoně o obchodních korporacích již například nenalezneme úpravu uzavírání některých typů smluv a další.

Tato nová legislativní úprava soukromého práva s sebou přináší jak četné změny obsahové, tak neméně významné změny koncepčního charakteru, které oboje ovlivňují podobu právní úpravy společnosti s ručením omezeným.

1.2. Východiska nové úpravy společnosti s ručením omezeným

Nová úprava společnosti s ručením omezeným vychází z mnoha inspiračních zdrojů i platných úprav jak na úrovni celoevropské, tak i jednotlivých národních států.

Zákonodárce na celoevropské úrovni vychází nejen z platného právního řádu EU (acquis communautaire), ale i z legislativně nezávazných textů, například pak *Communication from the Commission to the Council and the European Parliament – Modernising Company Law and Enhancing Corporate Governance in the European Union – A Plan to Move Forward*, který sumarizuje potřebu jednotlivých změn i zároveň stanoví harmonogram jejich promítnutí do národních právních řádů².

Na úrovni jednotlivých států je historicky i typem právního systému dán vztah k právu německému, legislativní změny ve společnosti s ručením omezeným se však kromě německé úpravy inspirují dále zejména i právem rakouským, švýcarským i legislativou dalších

¹ <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/obecna-cast-zakoniku/co-upravuje-obecna-cast-zakoniku.html>

² Důvodová zpráva k ustanovením §§ 124 až 137 zákona o obchodních korporacích. (Pozn. poslední zveřejněná verze na <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/zakon-o-obchodnich-korporacich/navrh-zakona.html>)

evropských států³. Materiálním pramenem zákona o obchodních korporacích je rovněž i zákon o společnostech s ručením omezeným č. 58 z roku 1906.

1.3. Cíle

Cíle nových změn ve společnosti s ručením omezeným do velké míry souvisejí i se vzájemným vztahem mezi touto korporací a akciovou společností. Zatímco akciové společnosti evropská legislativa věnuje poměrně velký prostor již delší dobu a její úprava je spíše konzervativní až rigidní, společnostem s ručením omezeným se evropský zákonodárce intenzivně věnuje až v posledních letech a postupně chápe tuto korporaci jako pružný prostředek pro usnadnění podnikání⁴. Zákon o obchodních korporacích tak opouští od uplatňování mnohých strohých pravidel užívaných u akciové společnosti také na společnost s ručením omezeným. Evropským příkladem může být i legislativní návrh nařízení o Evropské soukromé společnosti⁵, jenž sleduje cíl umožnění podnikání pro malé a střední subjekty v rámci celé EU se sníženými náklady a který částečně stojí právě na základech společnosti s ručením omezeným.

Tvůrci zákona o obchodních korporacích si, jak vyplývá i z důvodové zprávy, byli vědomi faktu, že přitažlivost naší země pro investory není dána pouze výší jednotlivých daňových sazeb, ale také kvalitou právního prostředí, jež je mnohdy ještě důležitější než výše daní⁶. Proto jedním z požadovaných cílů nové úpravy společnosti s ručením omezeným, která díky své menší vázanosti na evropské právo poskytuje zákonodárci mnohem širší pole působnosti, je i krok ke zvýšení konkurenceschopnosti tuzemského právního prostředí.

2. Koncepční změny

2.1 Liberalizace

Jednou ze základních myšlenek zákona o obchodních korporacích je uvolnění pravidel, která se týkají obchodních společností, a jež reaguje na vývoj a potřeby obchodního světa⁷. V úpravě společnosti s ručením omezeným se tato změna obsahově promítne na mnoha místech. Nejviditelnějším příkladem je jistě částečné opuštění role základního kapitálu. Za zmínku jistě stojí i odstoupení od dalších poměrně rigidních pravidel pro

³ Důvodová zpráva k ustanovením §§ 138 až 157 zákona o obchodních korporacích.

⁴ HAVEL, Bohumil. Předpokládané změny obchodního práva při rekodifikaci práva soukromého aneb před návrhem obchodního zákona. *Obchodněprávní revue*. roč. 2009, č. 1.

⁵ http://ec.europa.eu/internal_market/company/epc/index_en.htm

⁶ Ministerstvo spravedlnosti k zákonu o obchodních korporacích. Právní zpravodaj 146/2011.

⁷ <http://obcanskyzakonik.justice.cz/cz/zakon-o-obchodnich-korporacich/koncepcni-zmeny.html>

oceňování předmětu vkladu znalcem⁸, který je jmenován soudem, i částečné uvolnění možnosti finanční asistence, kdy finanční asistenci bude moc nově poskytnout například i společnost vykazující neuhrazené ztráty⁹. Uvedené příklady nejsou ani zdaleka vyčerpávajícím výčtem projevu liberalizace v zákoně o obchodních korporacích, jsou uvedeny pouze příkladmo.

2.2 Nárůst počtu ustanovení

Nová právní úprava společnosti s ručením omezeným nám s sebou přináší více než dvojnásobný počet paragrafů, přičemž samotný počet užitých slov narostl zhruba o nemalých 30%¹⁰. Důvodů pro to lze najít hned několik.

Předně úmysl zákonodárce je zpřehlednit právní úpravu společnosti s ručením omezeným, proto se text zákona o obchodních korporacích vyhýbá použití dlouhých a mnohočlenných ustanovení. Tento přístup však ne vždy nutně vede větší přehlednosti a vyšší míře praktičnosti.

Dalším z důvodů nárůstu délky celého textu je snaha vyhnout se četným odkazům na ustanovení týkající se akciové společnosti¹¹. Tato snaha se projevuje například v § 189 zákona o obchodních korporacích, jež stanoví obsah zápisu z valné hromady a opouští tak úpravu dosavadního § 129 odst. 4, který odkazuje na příslušnou úpravu stejné problematiky u akciové společnosti, ale i v dalších ustanoveních.

Dle mého názoru současná úprava společnosti s ručením omezením je jistě v kontextu celku přehlednější a tím mnohdy i praktičtější, neodpustím si však částečně souhlasit s názorem JUDr. Roberta Pelikána¹² v tom, že úprava společnosti s ručením omezeným často neúčelně a dlouze přeformulovává osvědčené části textu se zachováním jejich významu. Takový postup je zbytečný a nutně vede k otázkám, zda některé takové změny nejdou cestou samoučelnosti.

3. Obsahové změny

3.1 Obecně

⁸ Srov. § 59 odst. 2 obchodního zákoníku a 143 zákona o obchodních korporacích.

⁹ Srov. § 120a obchodního zákoníku a § 200 zákona o obchodních korporacích.

¹⁰ PELIKÁN, Robert. Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. roč. 2012, č. 3.

¹¹ Důvodová zpráva k ustanovením §§ 138 až 157 zákona o obchodních korporacích.

¹² PELIKÁN, Robert. Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. roč. 2012, č. 3.

V porovnání s relativním zachováním právní úpravy veřejné obchodní společnosti a komanditní společnosti zákonodárce se změnami v případě společnosti s ručením omezením rozhodně nešetřil. Tento fakt však vzhledem k velké návaznosti legislativní úpravy akciové společnosti na zavazující úpravu evropskou není tak překvapující, jelikož z důvodu taxativního výčtu obchodních společností, přesněji řečeno obchodních kapitálových společností, zákonodárci pro naplnění cílů výše zmíněných ani nic jiného nezbývalo.

Legislativní změny se dotýkají mnoha aspektů společnosti s ručením omezeným, ovšem ne vždy jsou spolu v teoretickém souladu. V následujících pasážích se pokusím nastínit některé z nich.

3.2 Obecná ustanovení

Při prvním porovnání stávající platné úpravy a úpravy obsažené v zákoně o obchodních korporacích je patrné hned odlišné znění prvního ustanovení. Nejedná se však o novou definici, nýbrž rozdílnou formulaci téhož, kdy je užito rozdělení definice do více ustanovení tak, jak je tomu například v čl. 722 švýcarského obligačního zákona nebo německého GmbH-Gesetz¹³.

Oproti tomu úprava obecných podmínek a zákazů týkajících se možnosti být společníkem změn doznává. Zákon o obchodních korporacích již nezakazuje řetězení jednočlenné společnosti s ručením omezením ani neomezuje maximální počet společníků¹⁴, ač taková omezení obsahuje např. novelizovaný francouzský obchodní zákoník¹⁵. K tomu v souvislosti s revolucí v úpravě podílů také zákon o obchodních korporacích logicky vypouští větu třetí v § 105 odst. 2, jejíž zachování by odporovalo smyslu nové legislativní úpravy podílů.

3.3 Ručení

Základní podstata společnosti s ručením omezeným, tedy omezení ručení společníků do výše nesplacených částí vkladu (nově „*do výše nesplnění vkladové povinnosti*“) podle stavu zapsaného v obchodním rejstříku, zůstává i v zákoně o obchodních korporacích nezměněna. Drobnou terminologicko-obsahovou změnu obsahuje ustanovení § 134 odst. 2, které mimo jiné stanoví, že „*V případě, že započtení není možné, poskytne společníkovi náhradu za jeho plnění společnost.....*“ oproti současné formulaci „*...může společník*

¹³ Důvodová zpráva k ustanovením §§ 138 až 157 zákona o obchodních korporacích.

¹⁴ Srov. s ustanovením § 105 odst. 2 a 3 obchodního zákoníku.

¹⁵ HAVEL, Bohumil. Předpokládané změny obchodního práva při rekodifikaci práva soukromého aneb před návrhem obchodního zákona. *Obchodněprávní revue*. roč. 2009, č. 1.

*požadovat náhradu po společnosti...*¹⁶. Tato změna upouští od zdůrazňování, že společník náhradu požadovat *může*, protože tato možnost je soukromému právu všudypřítomná a záleží tak jen na jeho dohodě se společností.¹⁷

3.4 Podíly

Touto částí se v mé práci nezabývám (viz. abstrakt).

3.5 Seznam společníků

Stávající právní úprava seznam společníků zmiňuje v § 135, který jednatelům stanovuje povinnost vést seznam společníků, a dále pak v ustanovení § 118, jež uvádí, že *„Změna osoby společníka se zapisuje do seznamu společníků a do obchodního rejstříku. Společnost je povinna zapsat změnu v osobě společníka do seznamu společníků, jakmile je jí tato změna prokázána.“* Zejména z tohoto ustanovení teorie a praxe dovozuje¹⁸, že v seznamu společníků jsou vedeny základní identifikační údaje o společnících a jejich podílech.

Zákon o obchodních korporacích problematiku seznamu společníků na rozdíl od platného obchodního zákoníku blíže rozvádí, když stanoví zejména okruh zapisovaných údajů, časový limit pro zápis a postupy pro další poskytování zapsaných údajů.¹⁹

3.6 Základní kapitál a vklady²⁰

3.6.1 Historická východiska

Forma společnosti s ručením omezeným a její konstrukce základního kapitálu a vkladů není českým vynálezem v materiálním slova smyslu. Tato forma navazuje na německou koncepci společnosti z konce 19. století zvanou *Gesellschaft mit beschränkter Haftung*²¹, kterou následně s několika odchylkami převzalo právo rakouské a díky němu i právo prvorepublikové. Z německé legislativní úpravy naše chápání základního kapitálu a vkladu však nejen vzniklo, ale je jí zásadně ovlivněno i v rekodifikaci.

3.6.2 Změny v nové úpravě

Definice obou pojmů sice žádných podstatných změn nedoznává, avšak pojetí obou institutů je v zákoně o obchodních korporacích zásadním způsobem modifikováno. Zatímco

¹⁶ Ustanovení § 106 odst. 2 obchodního zákoníku.

¹⁷ Důvodová zpráva k ustanovením §§ 138 až 157 zákona o obchodních korporacích.

¹⁸ http://www.sagit.cz/pages/lexikonheslatxt.asp?cd=152&typ=r&levelid=OB_280.HTM

¹⁹ Ustanovení §§ 139 až 141 zákona o obchodních korporacích.

²⁰ Pozn.: Této části je oproti ostatním věnována v rámci možností rozsahu zvýšená pozornost.

²¹ Pelikánová, I., Černá, S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, s. 379.

současná úprava požaduje minimální výši základního kapitálu 200.000 Kč spolu s dalšími omezeními na výši a způsob jednotlivých vkladů²², nová úprava stanoví, že „*minimální výše vkladu je 1 Kč, ledaže společenská smlouva určí, že výše vkladu je vyšší.*“²³.

Na rozdíl od stávajícího obchodního zákoníku tak zákon o obchodních korporacích ve svých ustanoveních věnovaných společnosti s ručením omezeným o základním kapitálu hovoří hlavně v souvislosti s jeho snížením či zvýšením a neobsahuje ani ustanovení o jeho minimální výši. Tu však není obtížné dovodit. Vzhledem k tomu, že zákon umožňuje založení kapitálové společnosti s jediným zakladatelem²⁴ a kapitálovou společností rozumí i společnost s ručením omezeným²⁵, lze snadno dovodit i minimální výši základního kapitálu. Jelikož minimální vklad je, jak již bylo řečeno, 1 Kč, je i minimální výše základního kapitálu rovněž 1 Kč.

Uvolnění doznává nejen režim minimální výše vkladu, ale i způsob jeho oceňování. Nově již není zapotřebí oceňovat nepeněžitý vklad znalcem jmenovaným soudem, ale postačí ocenění znalcem ze seznamu znalců vedeného podle příslušného právního předpisu, jenž je jmenován zakladateli popřípadě jednatelem²⁶. Díky tomu bude celý postup ocenění rychlejší a v souladu s prosazovanou zásadou liberalizace méně formální. Nutno však v této souvislosti dodat, že větší míru liberalizace již přineslo vztažení pravidel obsažených v Druhé směrnici²⁷ i na společnost s ručením omezeným, ač se směrnice vztahuje na akciové společnosti.

3.6.3 Inspirace německou úpravou

Zákonodárce se v případě minimální výše vkladu či základního kapitálu inspiroje v jiných evropských právních řádech, které se již vydaly cestou snižování počáteční administrativní i kapitálové náročnosti podnikání, zejména ve Francii a Německu²⁸

Konkrétně německý právní řád sice s GmbH (německou obdobou naší s.r.o.) spojuje minimální základní kapitál ve výši 25.000 EUR²⁹, avšak od července 2008 lze u našich západních sousedů založit zvláštní podtyp tzv. Mini GmbH se základním kapitálem 1 EUR³⁰. Německá úprava Mini GmbH však na rozdíl od té české neponechává založení s minimálním základním kapitálem bez dalšího. Každý rok totiž musí Mini GmbH vyčlenit jednu čtvrtina

²² Ustanovení §§ 108 až 109 obchodního zákoníku.

²³ Ustanovení § 142 zákona o obchodních korporacích.

²⁴ Ustanovení § 11 odst. 1 zákona o obchodních korporacích.

²⁵ Ustanovení § 1 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.

²⁶ Ustanovení § 143 odst. 1 zákona o obchodních korporacích.

²⁷ Druhá směrnice Rady č. 77/91/EHS ve znění směrnice č. 92/101/EHS.

²⁸ Důvodová zpráva k ustanovením §§ 138 až 157 zákona o obchodních korporacích.

²⁹ Ustanovení § 5 odst. 1 GmbH-Gesetz (RGrBl. Nr. 58/1906 zuletzt geändert durch BGBl. Nr. 10/1991)

³⁰ Dostupné z: <https://www.unternehmenswelt.de/start-a-business/mini-gmbh>.

zisku právě na zvýšení svého základního kapitálu, a to až do stejné minimální výše jako v případě „základní“ GmbH - tedy 25.000 EUR³¹.

3.6.4 Ekonomická a právní funkce základního kapitálu³²

Ač zákon o obchodních korporacích nepřijímá definici kapitálu z ekonomické teorie³³ doslovně, když přejímá stávající pojetí, že vkladem (tedy součástí základního kapitálu) nemohou být práce ani služby³⁴, je jeho praktický význam v korporacním právu s ekonomickou teorií v souladu.

Principem minimální výše základního kapitálu je totiž vytvoření hmotně-peněžního základu, který začínající společnosti umožní účastnit se obchodních a ekonomických aktivit. Jelikož pak také součástí definice podnikání je mimo jiné dosažení zisku, je ekonomickým i právním smyslem základního kapitálu investice, tedy odložení současné spotřeby s vidinou zvýšení budoucí spotřeby.

O druhé, mnohem více diskutovanější funkci základního kapitálu, kterou je jistá ochrana poskytnutá věřitelům, se vedou teoretické spory. Vzhledem k omezení ručení společníků společnosti s ručením omezeným vystupuje do popředí garanční úloha základního kapitálu, kdy se předpokládá, že řádně hospodařící společnost (čili společnost, jež není ve ztrátě) udržuje majetek alespoň ve výši základního kapitálu. Jelikož však obchodní zákoník blíže neurčuje případnou povinnou strukturu základního kapitálu, je v souvislosti s účetním chápáním základního kapitálu patrné, že jeho výše nevypovídá o skutečném majetku společnosti, natož o její hospodářské situaci. Toto teoretické pojetí má své hojné praktické odrazy, a tak se výše základního kapitálu mnohdy ve své podstatě stává pouhým číslem bez reálné vypovídající hodnoty³⁵.

3.6.5 Pád doktríny základního kapitálu?

Zákonodárce v této souvislosti v důvodové zprávě uvádí, že „vzhledem k tomu, že základní kapitál ztratil svůj význam při ochraně věřitelů, je jeho výše liberalizována“³⁶. Je však toto skutečně pád doktríny základního kapitálu či nikoliv?

Domnívám se, že nová úprava základního kapitálu ve své podstatě kombinuje snazší přístupnost k podnikání pomocí formy kapitálové společnosti a v soukromém právu imanentní

³¹ Dostupné z <http://www.mini-gmbh.de/>.

³² k této subkapitole zdroje z komentáře k § 108, Systém ASPI.

³³ Holman, R. Ekonomie. 4. aktualizované vydání, Praha: C. H. Beck, 2005, s. 314.

³⁴ Ustanovení § 17 odst. 3 zákona o obchodních korporacích.

³⁵ Pelikánová, I., Černá, S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, s. 76.

³⁶ Důvodová zpráva k ustanovením §§ 138 až 157 zákona o obchodních korporacích.

zásadu dispozitivnosti, jež spočívá v tom, že zákon o obchodních korporacích nestanoví maximální limit výše základního kapitálu, je tak jen na zakladatelích resp. společnících, jakou výši základního kapitálu zvolí a jaký signál tím navenek vyšlou.

V souvislosti se zmíněnou doktrínou současná úprava neumožňuje snížení základního kapitálu pod minimální mez, což má být vnímáno jako garance poskytnutá věřitelům, ovšem vzhledem praktickému pojetí základního kapitálu pouze jako málo vypovídající účetní položky jsou tato ustanovení dle mého názoru bez zásadního významu.

Skutečná praxe je totiž to, k čemu právní úprava slouží a sloužit má, proto osoby účastníci se ekonomických aktivit bude vždy zajímat nejvíce. Z teoretické doktríny se tím dostáváme k jejím praktickým dopadům, jež v tomto kontextu zůstávají nezměněny. Nová obsahová změna v podobě minimální výše vkladu totiž pouze reflektuje praktické dopady současné úpravy, navíc ponechává zcela na vůli zakladatelů či společníků, jestli využijí nově nabízené možnosti či zda zvolí některé ze stávajících možných řešení. Proto si nemyslím, že nová úprava nutně a beze zbytku znamená pád doktríny základního kapitálu.

Jiná situace samozřejmě je u souvisejících obsahových změn, o kterých hovořím v následující podkapitole.

3.6.6 Nevýhody zvoleného řešení

Nelze na tomto místě nekriticky opomenout několik důležitých faktů a možných dopadů. Za prvé snížení minimální výše základního kapitálu může vést ke zvýšené nezodpovědnosti a nepřiměřenému riskování, což může mít negativní ekonomický dopad. Za další je oslabena tzv. poplachová funkce³⁷ základního kapitálu, kdy dle dosavadní dikce § 128 odst. 2 obchodního zákoníku vznikla jednateli povinnost svolat valnou hromadu bez zbytečného odkladu poté, co celková ztráta společnosti dosáhla poloviny základního kapitálu, zatímco nový zákon o obchodních korporacích tuto povinnost logicky neobsahuje. To může mít zásadní vliv na míru uspokojení pohledávek věřitelů.

3.6.7 Přínosná změna?

O pozitivních účincích či negativech v systému změny minimální výše kapitálu se vedou rozsáhlé diskuze a konečné rozsouzení této otázky (a zda vůbec) přinese dle mého názoru až uvedení zákona o obchodních korporacích v účinnost. Proto tak otázkou i nadále zůstává, nakolik test insolvence, pravidla wrongful tradingu či správy majetku s.r.o. budou dostatečnou zárukou.

³⁷ PELIKÁN, Robert. Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o

Osobně se mi jako lepší varianta v případě základního kapitálu jeví možnost dvojí volby - a to v kontextu německé úpravy v podobě GmbH a Mini GmbH - a následné částečné rozdělení práv a povinností v souvislosti s volbou té či oné možnosti, jež by mohlo eliminovat nevýhody jednokorunové s.r.o. a zároveň umožnit jednoduchý systém převodu mezi jedním či druhým režimem.

3.6.8 Zvyšování a snižování základního kapitálu

Úprava zvyšování a snižování základního kapitálu vychází ze stávající úpravy, avšak s některými změnami. Jednou z nich je změna v účincích zvýšení základního kapitálu, kdy účinnost zvýšení kapitálu je nově koncipována dispozitivně od „*převzetí vkladové povinnosti a vnesením nebo splacením její předepsané části*“³⁸, čímž se ruší dosavadní pojetí konstitutivního zápisu v obchodním rejstříku³⁹, jež však může být obnoveno rozhodnutím valné hromady. Touto změnou se po vzoru jiných právních řádů usnadňuje praktický život pro určité typy transakcí, které by jinak nemohly být provedeny⁴⁰. Naproti tomu v případě snížení základního kapitálu právní úprava účinnosti zůstává nezměněna.

Dalšími změnami se z důvodu limitu rozsahu práce nebudu zabývat.

3.7 Práva a povinnost společníků

Obsah práv a povinností společníků ve společnosti s ručením omezeným zůstává v zásadě zachován.

Zákon nově terminologicky opouští pojetí „*závazku ke zvýšení vkladu nebo k novému vkladu*“, který nahrazuje „*vkladovou povinností*“ definovanou v obecné části k obchodním korporacím⁴¹.

Nově také uvolněný podíl nepřechází na společnost, nýbrž s ním dle dikce § 212 odst. 3 společnost nakládá pouze jako zmocněnec.

Ustanovení o zastavení obchodního podílu jsou v nové právní úpravě vypuštěna, napříště se tak zástavní právo k obchodnímu podílu bude řídit obecnými pravidly zástavního práva v občanském zákoníku⁴². Naopak návaznost podmínky zastavitelnosti obchodního podílu na jeho převoditelnost je přejata i v nové úpravě v § 32 odst. 3.

obchodních korporací. *Obchodněprávní revue*. roč. 2012, č. 3.

³⁸ Ustanovení § 216 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.

³⁹ Ustanovení § 145 obchodního zákoníku.

⁴⁰ Důvodová zpráva k ustanovením §§ 224 až 248 zákona o obchodních korporacích.

⁴¹ Ustanovení § 15 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.

⁴² Důvodová zpráva k ustanovením §§ 138 až 157 zákona o obchodních korporacích.

Zpřesnění doznává i formulace nemajetkového práva na informace, kdy je v § 155 výslovně stanoveno, že kromě uplatňování na valné hromadě může společník toto právo uplatnit i mimo ni, čímž je zdůrazněno extenzivní pojetí tohoto práva, jež je ve své podstatě právem kontrolním i právem podílet se na řízení⁴³. Vedle toho se však naopak spíše neurčitě mění formulace tohoto práva, když se dosavadní právo požadovat „*informace o záležitostech společnosti*“⁴⁴ reformuluje na právo požadovat „*informace o společnosti*“, což by v praxi ve výsledku mělo znamenat totéž. Zákodárce se totiž o úmyslu změnit obsah práva na informace v tomto smyslu nezmiňuje, navíc i odborné kruhy jsou stejného názoru⁴⁵.

Právo společníků na podíl na zisku je v ustanoveních § 161 a následujících zachováno, je splatné v dispozitivní lhůtě 3 měsíců, částečná změna nastává v omezení zdrojů, z kterých zisk není možné vyplácet. Úprava tak i v tomto směru opouští dřívější rigidní pravidla způsobená vztahem evropské regulace a.s. i na společnost s ručením omezeným. Nově tak již bude možné vyplácet zisk společníkům z rezervního i dalších fondů.

V případě příplatkové povinnosti se nová úprava inspiroje u švýcarského obligačního zákona či u zákona o s.r.o. z roku 1906⁴⁶, kdy maximální možná výše příplatku určená usnesením valné hromady již oproti stávající úpravě nebude omezena, avšak musí být stanovena ve společenské smlouvě, jinak se k takovému usnesení valné hromady přihlížet nebude⁴⁷.

V této souvislosti je naprostou novinkou tzv. abandonní právo společníka obsažené v § 164 zákona o obchodních korporacích. Díky němu bude moci společník, který s příplatkovou povinností nesouhlasí a jenž zcela splnil svoji vkladovou povinnost, do 1 měsíce od tohoto rozhodnutí společnosti oznámit, že z ní ohledně podílu, ke kterému se příplatek váže, vystupuje.

3.8 Orgány společnosti

3.8.1 Valná hromada

Právní úprava valné hromady v důsledku rekodifikace nedoznala výraznějších změn. Na první pohled jistě nejviditelněji zaujme, ostatně jako v mnoha dalších případech, vhodnější

⁴³ Pelikánová, I., Černá, S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006, s. 404.

⁴⁴ Ustanovení § 122 odst. 2 obchodního zákoníku.

⁴⁵ PELIKÁN, Robert. Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. roč. 2012, č. 3.

⁴⁶ Důvodová zpráva k ustanovením §§ 158 až 174 zákona o obchodních korporacích.

⁴⁷ Ustanovení § 162 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.

rozčlenění celého textu. Nejvíce obsahových změn se týká průběhu valné hromady, zejména hlasování na ní.

V důsledku transpozice směrnice o výkonu přeshraničních hlasovacích práv je upřesněno rozhodování *per rollam*. Definicí rozhodování *per rollam* obsaženou v § 175 odstavci 1 jako „*rozhodování mimo valnou hromadu*“ zákonodárce poukazuje na nezahrnutí např. elektronického hlasování na valné hromadě či korespondenčního hlasování pod tento pojem. Zákon zde v souvislosti s hlasováním pomocí technických prostředků vyžaduje určení podmínek hlasování tak, aby umožňovaly společnosti ověřit totožnost osoby oprávněné vykonávat hlasovací práva, v opačném případě se k takovým hlasům nebude přihlížet⁴⁸.

Celkově vzato je v úpravě hlasování na valné hromadě nový zákon benevolentnější, když změna nastává i ve vypouštění současného ustanovení § 127 odst. 6, jež odkazuje na úpravu u akciové společnosti, která postihuje některé typy hlasovacích dohod neplatností. Daná úprava však neznamena úplnou benevolenci či neodpovědnost z takového jednání, jelikož může vést ke vzniku jednání ve shodě nebo k jiné formě podnikatelského uskupení.⁴⁹

Novinkou v průběhu valné hromady je rovněž i zavedení listiny přítomných⁵⁰ ale například opět i drobná změna úpravy hlasování, konkrétně tedy jeho způsobu, kdy společenská smlouva může dispozitivně stanovit možnost kumulativního hlasování⁵¹, jehož podstata tkví v tom, že počet hlasů společníka dosáhneme tím, když znásobíme jeho stávající hlasy počtem volených míst daného orgánu společnosti.

Nový zákon o obchodních korporacích se dotkne i usnesení valné hromady, kdy mimo jasný příklon k závěru, že usnesení valné hromady je právním jednáním⁵², je nově v § 192 odst. 2 zavedena nutnost podání protestu pro úspěšné uplatnění neplatnosti usnesení valné hromady.

3.8.2 Jednatel

V této části v krátkosti zmíním některé změny ve výkonu funkce jednatele, jež jsou obsaženy přímo v rámci úpravy společnosti s ručením omezeným. Záměrně se tak nezaměřím na změny vyplývající z Hlavy I zákona o obchodních korporacích a nového občanského zákoníku, zejména tedy na pojetí správy korporace, odpovědnosti, odměňování ani smlouvy o

⁴⁸ Ustanovení § 167 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.

⁴⁹ HAVEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekodifikace. *Obchodněprávní revue*. roč. 2011, č.12.

⁵⁰ Ustanovení § 188 odst. 2 zákona o obchodních korporacích.

⁵¹ Ustanovení §§ 178 až 180 zákona o obchodních korporacích.

⁵² HAVEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekodifikace. *Obchodněprávní revue*. roč. 2011, č.12.

výkonu funkce, jež mají na pojetí funkce jednatele významný dopad a které si jistě zaslouží mnohem hlubší pozornost.

Základní koncepce jednatele jako statutárního orgánu společnosti pověřeného obchodním vedením společnosti a dalšími činnostmi zůstává stejná i v nové zákonné úpravě.

První změnou je z praktických důvodů a i díky využití možností, jež dává Druhá směrnice, vypuštění stávajících omezení vyplývajících ustanovení § 196a⁵³.

Novinkou v oblasti působnosti jednatele je rovněž i vypuštění současné možnosti valné hromady udělovat jednatele pokyny týkající se obchodního vedení - to zákon o obchodních korporacích v § 195 odst. 2 výslovně zakazuje.

Drobné formulační a obsahové změny nastávají také v zákazu konkurence, kde v souvislosti s podnikáním v předmětu činnosti nebo podnikání společnosti a se zprostředkováním obchodů společnosti pro jiného je kladen důraz na shodu, nikoliv již na shodu nebo období⁵⁴. Zákonodárce to zdůvodňuje přílišnou neurčitostí pojmu „období“ a nemožností přesné úvahy.

K drobným změnám a určitému uvolnění dochází i v režimu finanční asistence.

3.8.3 Dozorčí rada

Pojetí dozorčí rady nedoznává změn včetně její fakultativní povahy.

3.9 Ukončení účasti společníka ve společnosti

Významných změn se dostalo legislativní úpravě zániku účasti společníka ve společnosti s ručením omezeným a to nejen logickým přeskupením jednotlivých způsobů, nýbrž hlavně rozšířením o nové jednostranné vystoupení společníka ze společnosti upravené v § 202. Jeho podstatou je umožnit vystoupení společníkovi, který nesouhlasí s kruciólními změnami ve společnosti.

Další změna v této oblasti se týká vyloučení společníka ze společnosti, kdy bude nově možné vyloučit společníka, který i jednorázově zvláště závažným způsobem poruší svoji povinnost. K vyloučení tak již v tomto případě není třeba opakovanosti porušení⁵⁵. Změn doznává i ukončení účasti společníka v jednočlenné společnosti, kdy vedení exekuce apod. proti tomuto společníku nezpůsobuje zánik jeho účasti ve společnosti, nýbrž jeho práva

⁵³ Důvodová zpráva k ustanovením §§ 202 až 208 zákona o obchodních korporacích.

⁵⁴ Srov. § 136 obchodního zákoníku a § 199 odst. 1 písm. a) zákona o obchodních korporacích.

⁵⁵ Ustanovení § 204 odst. 1 zákona o obchodních korporacích.

vykonává soudní exekutor⁵⁶. Dalšíh záležitostí týkajících se podílu se nedotýkám, jelikož nejsou předmětem této seminární práce

4. Závěr

Úmyslem zákonodárce bylo vytvořit moderní a liberální formu společnosti, jež bude reagovat na aktuální ekonomické podmínky a usnadní přístup k podnikání. Z tohoto důvodu vnímám jako pozitivní odstranění mnoha bariér a zjednodušení některých postupů. Novou úpravu minimální výše základního kapitálu však rozhodně nevnímám nekriticky.

Zajímavým faktem je i pohled na celkový objem změn z hlediska dělení na společnosti osobní a kapitálové. V souvislosti se změnami v oblasti podílů i díky mnoha dalším změnám se totiž tuzemská společnost s ručením omezeným stále více přibližuje akciové společnosti, někdy bývá dokonce označována jako druhá forma akciové společnosti⁵⁷. Oproti tomu vypuštění minimální výše základního kapitálu, charakteristického znaku kapitálových společností, tuto společnost posouvá ke společností osobní povahy, ač zákon o obchodních korporacích, na rozdíl od teorie⁵⁸, ji zcela jasně řadí mezi společnosti kapitálové. V této souvislosti je tedy možné ukázat na jistý nesoulad v teoretickém přístupu v nové právní úpravě, což zákonitě vyvolává pochybnosti o jejím smyslu a správnosti.

Celkově vzato shledávám v nové právní úpravě mnoho jednotlivých pozitivních změn, které zjednoduší fungování společnosti s ručením omezeným, avšak celkový částečný teoretický nesoulad tento dojem určitě neposiluje.

⁵⁶ Důvodová zpráva k ustanovením §§ 210 až 223 zákona o obchodních korporacích.

⁵⁷ PELIKÁN, Robert. Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. roč. 2012, č. 3.

⁵⁸ Černá S., Čech P. a kolektiv autorů. Pocta Ivaně Štenglové k sedmdesátým narozeninám - Právo společností - ohlednutí za dvěma desetiletími účinnosti obchodního zákoníku. Vydání 1. Praha: C.H. Beck, 2012, s. 49

Literatura a internetové zdroje

zákon č. 90/2012 Sb., o obchodních společnostech a družstvech (zákon o obchodních korporacích)

Důvodová zpráva k zákonu o obchodních korporacích (poslední dostupné znění z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/>)

zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (nový občanský zákoník).

Důvodová zpráva k novému občanskému zákoníku (poslední dostupné znění z <http://obcanskyzakonik.justice.cz/>)

zákon č. 513/1991 Sb., obchodní zákoník

Druhá směrnice Rady č. 77/91/EHS ve znění směrnice č. 92/101/EHS.

RGBI. Nr. 58/1906 zuletzt geändert durch BGBl. Nr. 10/1991

Pelikánová, I., Černá, S. a kol. Obchodní právo. Společnosti obchodního práva a družstva. II. díl, Praha: ASPI, a.s., 2006.

Černá S., Čech P. a kolektiv autorů. Pocta Ivaně Štenglové k sedmdesátým narozeninám - Právo společností - ohlednutí za dvěma desetiletími účinnosti obchodního zákoníku. Vydání 1. Praha: C.H. Beck, 2012.

Holman, R. Ekonomie. 4. aktualizované vydání, Praha: C. H. Beck, 2005.

HAVEL, Bohumil. Předpokládané změny obchodního práva při rekodifikaci práva soukromého aneb před návrhem obchodního zákona. *Obchodněprávní revue*. roč. 2009, č. 1.

HAVEL, Bohumil. Společnost s ručením omezeným na úsvitu rekodifikace. *Obchodněprávní revue*. roč. 2011, č.12.

PELIKÁN, Robert. Několik poznámek k úpravě společnosti s ručením omezeným v novém zákoně o obchodních korporacích. *Obchodněprávní revue*. roč. 2012, č. 3.

Ministerstvo spravedlnost k zákonu o obchodních korporacích. Právní zpravodaj 146/2011.

Systém ASPI.

<http://obcanskyzakonik.justice.cz/>

<http://www.sagit.cz/>

<http://ec.europa.eu/>

<https://www.unternehmenswelt.de/>

<http://www.mini-gmbh.de/>